

คนตื่น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

การเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนประเสริฐ การเกิดเป็นมนุษย์เพราะบุญพาเกิดไง เวลาเกิดมาแล้วนี่มันมีสิ่งที่เราทำคุณงามความดีได้ เวลาเกิดมาทำคุณงามความดีมันยังไม่รู้ตัว เรานอนหลับไหลนะ ดูเวลาคนหลับสิ คนนอนหลับกับคนตื่นต่างกัน ถ้าคนนอนหลับนี่มันคิดว่ามีความสุข แต่คนนอนหลับนี่เป็นคนที่ว่าอันตราย ถ้ามีเหตุเภทภัยมาคนนั้นแม้แต่เกิดไฟไหม้คนนอนหลับตายโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัวเลย เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนานี้ประเสริฐที่สุดเลย

แต่คนเป็นชาวพุทธ พุทธแต่ทะเบียนบ้านไง นี่คนนอนหลับ เห็นไหม เขาไม่ต้องมาวัด เขาไม่ต้องไปทำบุญกุศล เขาอยู่ของเขาเขาว่าเขาสบายนะ ไอ้พวกเรานี้ไปทำบุญกุศลนี่เหมือนคนตื่น คนตื่นนี้รับรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา คนตื่นนี้ต้องทำต้องรับผิชอบ สิ่งใดกระทบมันจะรู้สึกตลอด

แต่คนหลับนี่ไปทำให้คนหลับตื่นขึ้นมาี่แสนยากเลย คนตื่นขึ้นมากินอาหารอะไรก็ได้มันก็ลงท้องไป มันผ่านคอเข้าไป มันกลืนเข้าไปได้ก็คนตื่น มันกลืนได้มันรู้สึกตัว กินน้ำเข้าไปก็ไม่สำลัก คนนอนหลับเอาไปป้อนนะสำลักตายเลย ป้อนเข้าไปก็สำลักตายเลย

เราว่าบุญกุศลเป็นของที่ดี เราจะว่าคนนอนหลับนี่เขาปฏิเสธ เมื่อเราเอาอาหารที่ดีไปใส่เขา เขาหลับนี่ ตรงนี้สำคัญมากเลย สำคัญที่ว่าจากคนหลับทำให้เป็นคนตื่น นี่ศรัทธาความเชื่อถึงได้สำคัญไฉน เราเชื่อในศาสนา พอเราเชื่อในศาสนาขึ้นมา มันทำให้คนที่หลับไหลไปกับกระแสโลกน่ะทวนกระแสโลกออกมา

เรามาวัดมาวากันนี้เสียเวลาลำเวลา เห็นไหม เขาว่าเสียเวลาลำเวลา ต้องหาอยู่หากิน เอาเวลาตรงนี้เอาไปทำมาหากินยังได้ประโยชน์มากกว่า ไปวัดได้อะไรขึ้นมา? ไปวัดได้ดี ได้บุญกุศลขึ้นมา

ได้ไปในที่สงัด ไปในที่เห็นสมณะนะ มงคล ๓๘ ประการ เห็นไหม มงคลของชีวิต ได้เห็นสมณะ
ได้ฟังธรรม

นี่บุษาคคนที่ควรบูชา นี่เป็นมงคลของชีวิตทั้งหมดเลย มงคลชีวิตที่คนตื่นขึ้นมาทำด้วยความ
ปกติ แต่คนหลับไหลเขาว่าเป็นการเสียเวล่ำเวลา เขาหลับไหลของเขาไป แล้วเขาหลับไหลแล้วเขา
ยังคิดถึงเราอีกนะ พอดิเตือนแล้ว แล้วคนหลับมันมีมาก ตื่นอยู่ตาใส ๆ นะ มองเห็นนี่ดาวสว่างอยู่
อย่างนี้ไม่ได้หลับได้ไหล แต่หัวใจมันหลับไหลไป พอหัวใจหลับไหลไปนี่ทำให้เขารู้สึกตัวไม่ได้
เลย

แต่คนตื่นอยู่นี้ทวนกระแสนั้นไป ๆ ทวนกระแสนี้คือการกระทำ กระทำต่างจากคนที่
หลับไหลมันกระทำอยู่ ทำอยู่เหมือนกัน เป็นชาวพุทธ ทะเบียนบ้านเราว่าเป็นชาวพุทธ แต่สอน
อะไรก็ไม่รู้ ไปวัดไปวาแล้วติพระด้วย ตอนนี่พระมีประวัติไม่ค่อยดี จะติพระติอะไร พอดิพระไป
มันเป็นความภูมิใจใจ

เป็นความภูมิใจเพราะอะไร? เพราะเขาเป็นคนหลับเขาไม่ยอมทำ ทำ...ทำลงที่ไหน ทำบุญ
กุศล เราก็มองต้องทำกับพระ ทำกับผู้มีศีล แล้วพระจะทำดีไม่ดีนั้นเป็นเรื่องอีกเรื่องของพระอย่าง
หนึ่ง ถ้าเรามีความศรัทธา เราทำของเราแล้ว เราต้องตัดความกังวลของเราออกไป ถ้าทำไม่ได้เราก็ก
ทำกับสังฆทานนี้ ทำสังฆทานทำเพื่อหมุ่สงฆ์ ต้นไม้ปลูกลงที่ดิน เราจะปลูกต้นไม้เราต้องมีดิน มี
น้ำ ต้นไม้มันถึงเจริญงอกงาม

อันนี้ก็เหมือนกัน เราแสวงหาของเรา ที่ไหนเป็นที่ดินดีเราจะปลูกบุญกุศลของเรา เราก็ก
แสวงหาของเรา นี่การไปวัดไปวา พระจะดีไม่ดีนั้นเป็นส่วนของพระ เพราะอะไร? เพราะเป็นเรื่อง
ปฏิบัติหกใจ ผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ขณะให้ให้ด้วยความสุข ให้แล้วก็ให้ด้วยความสุข พอจบ
แล้วก็จบกันไป ผู้รับรับด้วยความบริสุทธิ์ ถ้าเราไปเจอปฏิบัติหก อย่างครูบาอาจารย์ที่เราเชื่อมั่น
ปฏิบัติหกผู้รับรับด้วยความบริสุทธิ์ ทานอันนั้นเป็นสิ่งที่บริสุทธิ์มาก ทานอันนั้นจะมีบุญกุศลมาก

นี่ตื่นไม่ปลุกลงที่ดิน เขาคิดของเขากันไปว่าเขาหลับไหลแล้วเขาจะมีความสุขของเขา กิเลสมันพาของมันไป กิเลสมันคิดจินตนาการของมันไปว่าสิ่งนั้นเป็นความสุข เราแสวงหามา เราสะสมของเราไว้ สิ่งนั้นจะเป็นที่พึ่งที่อาศัย สิ่งนี้จะเป็นที่พึ่งที่อาศัย สิ่งนี้จะเป็นความสุขของเขา เขาพยายามหาสิ่งนั้นมา แล้วตระหนี่หวงแหนเอาไว้ นี่มีตื่นไม่อยู่แล้วไม่ปลุกลงดิน ตื่นไม่นั้นต้องแอบเอาไปโดยธรรมดาเลย

ข้าวของเงินทองก็เหมือนกัน การหามาที่มันแสนทุกข์แสนยาก แต่หามาแล้วถ้าไม่ลงดิน ไม่ปลุกลงไป พระพุทธเจ้าสอนนะ หามาได้ให้เก็บไว้ส่วนหนึ่ง ให้เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ ให้ทำเป็น ต้นทุนส่วนหนึ่ง แล้วส่วนสุดท้ายนี้ให้ฝังดินไว้ไง ฝังดินไว้คือการทำบุญกุศลเขาเรียกฝังดินไว้ ฝังดินไว้มันก็ฝังลงไปหัวใจ เราว่าฝังดินไว้มันจะฝังอยู่ที่นี้ไง ฝังดินไว้ก็อยู่ในดินไป

แต่อันนี้ฝังลงไปในเรื่องบุญของโลก แล้วบุญกุศลมันย้อนกลับมาที่ใจของเรา ฝังดินไว้คือฝังในใจของเราไว้ เพราะใจนี้ตัวขับเคลื่อน ตัวไปเกิดไปตาย ตัวของใจนี้มันไม่มีที่สิ้นสุด มันไม่มีวันตาย ใจของคนเราไม่มีวันตาย พอใจไม่มีวันตายนี้ พอตายไปมันต้องไปเกิด แล้วที่เราเกิดเป็นมนุษย์นี้ก็เพราะอันนี้มันพามาเกิด บุญกุศลพามาเกิด ถ้าบุญกุศลไม่พามาเกิด มันก็เกิดเป็นสัตว์ต่าง ๆ ไป

พอเกิดขึ้นมาแล้วก็เป็นคน แล้วเป็นคนขึ้นมา นี่มันมาเจอศาสนา มันก็ไม่หลับไหลไปกับกระแสโลกเขา มันจะตื่นขึ้นมา ตื่นขึ้นมาเพราะเราพบพระพุทธศาสนา ทำบุญกุศลของเราไป แล้วละเอียดเข้าไป พยายามจะทำความสงบของเราขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันก็ไม่หลับไหลไปกับกิเลสของเรา ทำความสงบเข้าไป นี่กว่าเราประพฤติปฏิบัติธรรมกัน ประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อจะให้มันเป็นผลของใจ

มันไม่ เป็นผลของใจขึ้นมา ใจนี้มันไม่ได้ผลตามความเป็นจริง เพราะใจของเรา เราคิด เพราะกิเลสมันปกคลุมอยู่ มันหลับไหลไปในการที่กิเลสมันเลี่ยมมันหลอกลงไป ถ้าความสงบแล้วเอาความสงบนั้นเป็นผลไฉน ความสงบนั้นยังไม่เป็นผลเพราะมันยังไม่เปิดสิ่งที่ว่าให้มันตื่น

ขึ้นมา ตื่นจากกิเลส ตื่นจากหลับไหลไปในโลกเขา กระแสโลกเราก็ตื่นขึ้นมา ตื่นขึ้นมาเพื่อทวนกระแสเข้าไป

ในการประพาศปฏิบัติเราก็ต้องตื่นจากกระแสของกิเลส ตื่นจากกระแสของความปกคลุมของใจ เพื่อให้มันหลุดสว่างขึ้นมา หลุดสว่างขึ้นมา นี้ ญาณ อุทปาที ญาณที่ยังรู้เกิดขึ้น ญาณที่ยังรู้เกิดขึ้นจากอะไร? จากการประพาศปฏิบัติ เป็นปัจจัยตั้งรู้จำเพาะตน เกิดขึ้นมาเพื่อให้มันสว่างขึ้นมา ให้มันตื่นขึ้นมาจากกิเลส กิเลสมันปกคลุมอยู่ ความสงบนั้นเป็นผล ความสงบนั้นเป็นความสว่างใส ความสงบนั้นเป็นความสุข

แล้วติดอยู่ในความสงบนั้น พยายามกำหนดต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อให้มันปล่อยวางเข้ามาเป็นความสงบ นี้เข้าไปอยู่ในอุ้งฝ่าเท้าของกิเลสทั้งหมดเลย สยบกับกิเลสไว้ทั้งหมดเลย กิเลสว่าคิดจะทำเพื่อชำระกิเลส แต่ต้องไปสยบกับความสงบของกิเลสที่ว่ามันให้อยู่ตรงนั้นไง เพราะว่าไปสยบกิเลส เพราะไปถึงที่สุดของใจที่มันสงบแล้วมันไม่สามารถเห็นหน้าของมัน มันไม่สามารถเห็นหน้าของกิเลส ไม่สามารถยกขึ้นวิปัสสนาได้

ถ้าไม่ยกขึ้นวิปัสสนาได้นี้ มันไม่ได้ชำระกิเลส มันยังหลับไหลไปในกิเลส ถ้ามันจะไม่หลับไหลในกิเลส มันจะตื่นจากกิเลส เพราะอะไร? เพราะในการประพาศปฏิบัติแล้วอย่างนั้นเป็นการชำระการเกิดและการตาย การเกิดและการตายของสัตว์โลกนี้เกิดตายเพราะบุญกุศลพาเกิด ถ้าอกุศลพาเกิดมันก็ทำให้เกิดทุกข์เกิดยากขึ้นมา

แล้วชำระกิเลสนี้มันชำระถึงการเกิดและการตาย เราเกิดตายนี้เราห้ามไม่ได้ ในการเกิดการตายเราห้ามไม่ได้เพราะมันมีผลอยู่ในหัวใจ มีเชื้ออยู่ในหัวใจ ใจนี้ต้องไปตามธรรมชาติของมัน มันต้องเกิดต้องตาย นี้ก็ให้บุญกุศลพาเกิด ให้มีบุญกุศลพาไป ไม่ไปทำบาปอกุศล นี้เราตื่นขึ้นมาส่วนหนึ่ง แต่จะให้ละเอียดเข้าไป มันจะไปชำระสิ่งที่ว่าพาเกิดพาตาย สิ่งที่เป็นสิ่งที่นอนเนื่องในหัวใจ

แต่การประพฤติปฏิบัติเข้าไปกิเลสมันต่อต้านขึ้นไป มันก็ไปสยบไปหลบไปหลกกับสิ่งที่เป็นกิเลสนั้น มันไม่ชำระสิ่งนั้นออกไป มันไม่ได้ชำระแล้วมันจะทำสิ่งที่ไม่ได้ชำระ มันก็ต้องพาเกิดพาดายต่อไป แต่เป็นการเข้าใจว่าเราจะไปชำระกิเลส ถึงทำความสงบแล้วกำหนดเข้าไปปล่อยวางทั้งหมด ทุกอย่างปล่อยวางทั้งหมด อะไรกำหนดแล้วปล่อยวาง

ว่าง...พระพุทธเจ้าสอนว่าเป็นความว่าง ทุกอย่างให้เป็นความว่าง เราต้องทำใจของเราให้ว่างไว้ก่อน ทำใจของเราไม่ให้เกาะเกี่ยวสิ่งใด ตัณฐุปรสกถีนเสียงภายนอก ตัณฐุปรสกถีนเสียงภายใน ตัดความโกรธของใจออกไปแล้วใจนี้จะว่างไปทั้งหมดเลย มันเป็นความมั่นหมายทั้งหมด เป็นความคิด เป็นความนึกคิดของเราเอง นี่แหละกิเลสทำให้เราไปสยบอยู่ในความคิดของเขา

มันจะตัดได้มันต้องพยายามคิดถึงว่าเหตุใดสิ่งใดที่เป็นเชื้อ เชื้อนี้มันเกาะเกี่ยวอยู่กับสิ่งใด? อยู่กับกายกับใจ การปล่อยวางอารมณ์นี้ใครมันก็ปล่อยวางได้ สิ่งที่ปล่อยวางนี้เพราะว่าถึงที่สุดแล้วมันต้องมีความเบื่อหน่ายโดยธรรมชาติของมัน การปล่อยวาง ปล่อยวางขึ้นมาคือว่ามันสิ้นสุดกระบวนการของความโกรธ สิ้นสุดกระบวนการของความหลงไหลขึ้นไป

แล้วก็ไปอยู่กับสิ่งนั้นจนเคยชินใจ จนชินชากับสิ่งใด สิ่งใดที่ชินชาแล้วมันก็เปลี่ยน แต่โกรธนี้มันไม่เปลี่ยน เนื้อหาของความโกรธมันโกรธอยู่ตลอดไป แต่สิ่งที่เป็นเชื้อของความโกรธเดี่ยวโกรธเรื่องเด็ก เดี่ยวโกรธเรื่องผู้ใหญ่ เดี่ยวโกรธเรื่องนั้น ๆ นี่มันเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ มันถึงว่ามันชำระไม่ได้

เราปล่อยวางอารมณ์อารมณ์หนึ่ง เราคิดว่าสิ่งนั้นเราชนะความโกรธ สิ่งของมันเป็นกระเทือนมาในหัวใจยังไม่มีสิ่งใดมาปลุกเร้า ปลุกเร้ามันก็โกรธอีก มันไม่ชำระกิเลสตรงนั้น มันว่างมันก็ว่างนี้ ถ้าเราตามไป ตามความโลกความโกรธความหลงแล้วมันปล่อยวาง ๆ ปล่อยวางจากหยาบ มันก็เข้าไปอยู่อย่างกลาง ปล่อยวางอย่างกลางมันก็ไปอยู่อย่างละเอียด มันก็ไปชุกอยู่ที่หัวใจ

มันเข้าไปชุกแล้วเราจะทำอะไรชำระมันออกไป นี่ถึงว่าจะไม่สยบยอมกับกิเลสมันต้องยกขึ้นวิปัสสนา ถ้ายกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาด้วยอะไร? ด้วยมรรคอรិยสังจัจจจากภายใน ไม่ใช่

มรรคภายนอก มรรคภายนอกที่เราพิจารณากันแล้วปล่อยวางเข้ามานี่มันเป็นความคิดของกิเลสใน
ศึกษาธรรมะเหมือนหญ้าคา ถ้าเราจับหญ้าคาด้วยความมั่น เราถอนขึ้นมา เราถอนหญ้าคาขึ้นมาได้
ถ้าเราจับหญ้าคาไม่มั่นแล้วถอนขึ้นมา มันจะบาดมือ

นี่ก็เหมือนกัน พอปฏิบัติไปความคิดว่า “เป็นธรรม เป็นธรรม” พอเป็นธรรมนี่มันบาด
ตัวเอง บาดตัวเองว่าให้ตัวเองเสียโอกาส การเสียโอกาสนี้สำคัญมากเลย ความที่มั่นจะเป็นผลมันก็
ไม่เป็นผลขึ้นมา ไปสยบยอมกับมัน แต่ไม่เข้าใจ แล้วอ้างอิงในหัวใจว่า “สิ่งนั้นเป็นผล สิ่ง
นั้นเป็นผล” ผลเพราะเรารู้ของเราเองแต่มันไม่ใช่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
สอน เป็นความเห็นของกิเลสว่าเป็นธรรม กิเลสว่าเป็นธรรม ไม่ใช่ธรรมจริง

ถ้าเห็นธรรมจริงมันจะวิปัสสนายกขึ้นกายกับใจ แล้วพิจารณาไปมันจะปล่อยวาง
เหมือนกัน นี่ต่างกัน ต่างกันกับปล่อยวางข้างนอก ต่างกันจากการปล่อยวางโดยกิเลสมันเลี่ยมมัน
สอน กับวิปัสสนาปล่อยวางมันจะต่างกัน ต่างกันเพราะมันมีสิ่งที่ชำระออกไปจากใจ หลุดออกไป
จากใจ แล้วค่อย ๆ หลุดออกไป ๆ หลุดออกไป หมายถึงมันปล่อยวางเรื่อย ๆ มันไม่ขาด จนถึงที่สุด
มันจะปล่อยวางแบบกายกับใจแยกออกจากกัน

แล้วกิเลสจะขาดออกไป ทุกข์จะขาดออกไป อันนี้ต่างหากมันถึงจะเป็นจริง เป็นจริงขึ้นมา
ด้วยผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่เห็นจริงนะ ผู้ที่เห็นจริงยกกายขึ้นมาจากตาของธรรม ไม่ใช่เห็นกาย
จากตาเนื้อ ถ้าเห็นกายจากตาเนื้อเห็นแล้วมันไม่สะเทือนหัวใจ มันมีแต่เศร้าสร้อย ความปล่อยวาง
นี่ กิเลสมันว่าอันนี้เป็นธรรม

แต่การเห็นด้วยหัวใจ ตาของธรรมมันเห็นมันสะเทือนหัวใจมาก เพราะกายจะเป็นกาย
ภายใน มันจะแปรสภาพด้วยไม่มีมิติ มันจะแปรสภาพได้เร็วมาก ถ้าปัญญามันทันมันจะบอกให้
แปรสภาพ มันจะแปรสภาพตลอด พอแปรสภาพมันจะแปรสภาพไป เหมือนกับมันเป็นอนิจจัง
มันทำลายตัวมันเองตลอด พอทำลายตัวมันเองตลอด มันคงที่ไว้ไม่ได้ เพราะมันต้องเคลื่อนไป มัน
เป็นอนัตตา พอจิตมันเห็นตรงนั้น จิตไปเห็นความแปรสภาพว่าสิ่งนี้พึ่งไม่ได้

ทุกคนหวังพึ่งตัวเอง ทุก ๆ คนนี้ภพชาติของใจมันยึดมั่นถือมั่นตัวมันเอง แล้วมันว่าตรงนี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด แล้วพอมันเห็นสิ่งนั้นว่าสิ่งนั้นก็พึ่งไม่ได้ พึ่งไม่ได้ตามความเห็นนะ แต่ที่เราเข้าใจกิเลสมันหลอกนี่เพราะว่าเอาธรรมของพระพุทธเจ้ามาอ้างอิง ว่าสิ่งนั้นเป็นอนัตตา ๆ อนัตตาตามสภาพของมัน แล้วก็สร้างภาพขึ้นมาอีกภาพหนึ่งซ้อน

แต่ไปเห็นภาพตามความเป็นจริงนั้น มันทำลายตัวมันเอง พอการทำลายตัวมันเองนี้มันจะปล่อยตัวมันเอง ปล่อยตัวมันเองมันปล่อยอะไรล่ะ? ก็ปล่อยตัวตนของตัวเอง ปล่อยตัวตนแล้วจิตนั้นมันถึงสะอาดขึ้นมาเพราะมันปล่อยตัวตนของมัน มันก็ยังมีอยู่แต่ตัวตนที่มันยึดมั่น อัตตาที่มันยึดมั่น โดยลึก ๆ นั้นมันจะปล่อยวางออกไป นิธรรมเป็นความจริงมันจะเกิดขึ้นอย่างนั้น

ตื่นจากธรรม ตื่นจากกิเลสมาเป็นธรรมไง หลับไหล่นี้เราก็ตื่นขึ้นมาแล้วเราสร้างบุญกุศลขึ้นมา อย่าตามกระแสโลก แล้วก็วิปัสสนาเข้าไป เราก็มองให้กิเลสมันมาทำให้เราหลับไหลไปอำนาจของอุ้งดินของเขา เราพิจารณาของเราขึ้นมาจนถึงเป็นธรรมจริง เราตื่นทั้ง ๒ ฝ่าย ตื่นทั้งโลกตื่นทั้งธรรมไง ไม่ใช่หลับไปกับสิ่งที่มาหลอกหลวงภายใน ตื่นหมดขึ้นมาแล้วนี่ ชีวิตนี้ประเสริฐสุด

นี่ผู้ที่จะไปวัดไปวา ไปวัดไปวาสร้างบุญกุศลขึ้นมาเพื่อสร้างเพื่อเรา สิ่งนี้สะสมขึ้นมาแล้วจะถึงที่สุดเป็นไปได้ เป็นไปได้เพราะเรามีหัวใจนะ ทุกคนคิดว่าถ้าพูดถึงผลแล้วมันเป็นสิ่งที่สุขวิสัยเราไม่มีอำนาจอาสา ใจที่อยู่ในร่างกายนี้มันทุกข์ไหม? มันเศร้าหมองไหม? มันสามารถทำให้ผ่อนคลายได้ สามารถทำให้ผ่อนคลายด้วยการพยายามฝึกฝนของเราเอง อันนี้มันเป็นสมบัติของเรา

เราอย่ามองข้ามตัวเราเอง อย่ามองข้ามหัวใจอันนี้ ถ้ามองข้ามหัวใจของเราแล้วนี่เหมือนกับเราไม่มีกำลังใจ แล้วเราสบประมาทตัวเองไง ถ้าสบประมาทตัวเองเราจะยืนที่ไหน ในสังคมมนุษย์นี่เราต้องหาที่ยืนในสังคมของเขา ในสังคมของหัวใจของเรานี้มันล้มเหลวจนไม่มีที่ยืนเลยหรือ? มันต้องยืนได้ ถ้ายืนได้ขึ้นมา เห็นไหม ปัจจุบันตั้งรู้จำเพาะตน สมบัติของใครของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ก็เอาแต่สมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป พระอริยสาวกต่าง ๆ ครูบาอาจารย์ที่ดับขันธไปก็เอาแต่สมบัติของท่านไป

แล้วของเราก็เหมือนกัน ถ้าเราตายไป เราไม่มีสมบัติเราก็ไปแบบว่าแห้ว ถ้าเรามีสมบัติสมบัติคือเป็นทิพย์สมบัติที่อยู่ในหัวใจ ที่บุญกุศลเราสร้างนี้ มันสะสมลงที่ใจ มันไปพร้อมกับหัวใจดวงนี้ มีสมบัติไปมันก็มีการเกิด บุญพาเกิดมีความสุข ถ้าเรามีสมบัติเลิศกว่านั้น เราชำระสิ่งที่มันเป็นยางเหนียวในหัวใจนี้ สมบัติจากใจดวงนั้นมันเป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับใจดวงนี้เอง

ถึงเป็นสิ่งที่ว่าสมควรทำที่สุด มันเป็นสมบัติของเรา เป็นที่พึ่งของในหัวใจ ปัจจุบันจัดตั้งเป็นอตุตา หี อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนสร้างขึ้นมาแล้วตนจะมีที่พึ่ง ถ้าตนไม่ได้สร้างตนก็ไม่มี บุญนี้เกอา เวลาเราสร้างบุญกุศลไปนี้ ลองย้อนกลับไปถึงสิ่งที่เราสร้างไว้นี้ มันจะย้อนกลับมาเราตลอดเลย ย้อนกลับสิ่งที่เราเคยสร้างไว้ ถ้าเราไม่เคยสร้างไว้ บอกให้หนักอย่างนั้น ๆ สิ นึกไม่ออกหรืออก นี่มันสละออกไปแล้วมันถึงได้ผลกลับมา ใจดวงนี้เป็นผู้สละออกแต่ก่อนจะสละออกก็เลสมันจะไม่ยอม มันจะต่อต้าน

แต่เราสละได้แล้ว นี่สละออกไป มันก็เป็นวาสนาบารมีของเรา แล้วเราทำความสงบเข้าไปชำระมันอีกชั้นหนึ่ง ต้องชำระมันอีกชั้นหนึ่ง ไม่ชำระไม่มีทางขาดออกไปจากใจ จะละเอียดอ่อนขนาดไหนมันก็สะสมอยู่ในหัวใจนั้น ต้องชำระอีกทีหนึ่งแล้วจะเป็นสมบัติของใจดวงนั้น เอวัง